

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**

Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ez

Datum 6 juli 2017
Betreft Stand van zaken met betrekking tot de ontwikkeling van proefdiervrije
onderzoeksmethoden

Ons kenmerk

DGAN-DAD / 17101791

Uw kenmerk

2017Z07752/2017D17411

Geachte Voorzitter,

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft mij per brief van 15 juni jl., kenmerk 2017Z07752/2017D17411, verzocht uw Kamer te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkeling van proefdiervrije onderzoeksmethoden. In vervolg op mijn voortgangsrapportage d.d. 15 december 2016 (TK 2016-2017, 32 336, nr. 64) informeer ik u als volgt.

Transitie Proefdiervrije innovatie

Zoals ik aankondigde in bovengenoemde voortgangsrapportage heb ik de regie op mij genomen van de transitie Proefdiervrije innovatie. Ik heb een kerngroep 'transitie Proefdiervrije innovatie' gevormd, bestaande uit de directeurs van ZonMw, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), de voorzitter van het Nationaal Comité advies dierproevenbeleid (NCad) en het ministerie van Economische Zaken (voorzitter). Deze kerngroep heeft als belangrijkste taken regievoering, afstemming, aanbrengen van verbindingen en samenhang en informatie-uitwisseling. Het is van groot belang om zowel op nationaal als op internationaal vlak tot draagvlak voor en participatie in het transitieproces te komen. Daar wordt in deze kerngroep gezamenlijk aan gewerkt.

Agenda Proefdiervrije innovatie

Samen met de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) heb ik de KNAW en het NCad benaderd en daarnaast is door mij eveneens het RIVM benaderd met het verzoek om samen met het veld te komen tot het opstellen van een Agenda Proefdiervrije innovatie (hierna agenda). De agenda moet de door het NCad in haar advies 'Transitie naar proefdiervrij onderzoek' globaal benoemde transitiedoelen voor de domeinen fundamenteel onderzoek, toegepast en omzettingsgericht onderzoek en onderwijs en training concretiseren (zie bovengenoemde voortgangsrapportage voor de concrete transitiedoelen). De concretisering gebeurt samen met veldpartijen uit de onderscheiden domeinen. De agenda moet zich richten op concrete, ambitieuze en haalbare doelstellingen en moet inzichtelijk maken welke concrete stappen gezet kunnen en moeten worden om de doelen te realiseren of dichterbij te brengen. Een roadmap zogezegd voor het stapsgewijs vervangen van dierproeven door innovatief proefdiervrij onderzoek.

Congres 'Nederland wereldleider proefdiervrije innovatie'

Op 27 juni jl. heeft het congres 'Nederland wereldleider proefdiervrije innovatie' plaatsgevonden. Dit congres is door mij georganiseerd in samenwerking met het RIVM, het NCad, ZonMw en de KNAW. De deelnemers waren afkomstig uit de wetenschap, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en de overheid. Tijdens het plenaire deel van het congres zijn de hoofdlijnen van de adviezen van de denktank Aanvullende financiering alternatieven voor dierproeven, respectievelijk van het NCad, besproken en zijn de deelnemers geïnformeerd over de stappen die sinds het uitbrengen van beide adviezen zijn gezet (oprichting van een ondersteunend projectbureau en van een Fonds proefdiervrije innovatie; zie hierna). In de middag is in een aantal verdiepende workshops met het veld gediscussieerd over hoe eerste stappen richting het opstellen van de agenda eruit zouden kunnen zien. Na het congres zal de daadwerkelijke opstelling van de Agenda Proefdiervrije innovatie samen met het veld ter hand worden genomen. Op het congres hebben deelnemers de gelegenheid gehad in te tekenen op deelname aan het opstellen van de agenda en op deelname aan het netwerk Pioniers proefdiervrije innovatie, het beoogde netwerk van Nederlandse topwetenschappers, innovatieve bedrijven en maatschappelijke organisaties op het gebied van proefdiervrije innovaties. Dit netwerk wil ervaringen, expertise en wensen samenbrengen en biedt ruimte voor nieuwe samenwerkingsverbanden.

Ondersteunend projectbureau

Begin dit jaar heeft ZonMw een kick-off meeting voor de inrichting van het ondersteunend projectbureau georganiseerd en heeft vervolgens gewerkt aan de werving van een coördinator voor het bureau. Inmiddels is een kwartiermaker aangetrokken, die een plan van aanpak voor de invulling van het bureau gaat maken.

De topsectoren en de Samenwerkende Gezondheidsfondsen (SGF)

De topsectoren en de SGF hebben de kansrijkheid van een nationale roadmap Proefdiervrije innovaties besproken. Er lopen gesprekken met een extern bureau voor ondersteuning van de aanloop naar zo'n traject. Bij de topsectoren zijn in algemene zin inhoudelijk ook kansen voor een gezamenlijke cross-over, zoals tussen de topsector Chemie en de topsector Life Sciences and Health (LSH). De financiering verdient in dit verband – gezien de beperkte middelen – nog wel aandacht. Tot slot kan ik u mededelen dat ZonMw in het kader van de topsectorenpropositie LSH € 1mln. heeft gereserveerd voor alternatieven voor dierproeven.

Oprichting Fonds Proefdiervrije Innovatie

De structuur en governance van het 'Fund Humane4Animals' wordt op dit moment in grote lijnen uitgewerkt. De laatste hand wordt hieraan gelegd. Het fonds wordt een hybride fonds. Dat wil zeggen dat zowel van de ANBI-fiscaliteit gebruik kan worden gemaakt (via de Stichting Proefdiervrij en de Triodus Foundation) als van andere fiscale faciliteiten, die bestaan voor maatschappelijke investeringen in start-ups. Nadat voornoemde acties zijn afgerond, zullen Privium Fund

Management (ook door de Stichting Proefdiervrij betrokken bij dit traject) en de Stichting Proefdiervrij gesprekken aangaan met mogelijke maatschappelijke investeerders om hun wensen en mogelijkheden te inventariseren, om hiermee de structuur verder uit te werken. De Stichting Proefdiervrij zal via haar netwerk in het veld een eerste shortlist aanleggen van humane modellen die in aanmerking kunnen komen voor financiering uit dit fonds. De Triodus foundation zal betrokken worden bij de verdere invulling van financieringsmogelijkheden voor de hele keten die een proefdiervrije innovatie van ontstaan van een allereerste idee tot en met bedrijfsmatige toepassing moet doorlopen.

Tot slot

Er zijn dit jaar al veel ontwikkelingen gaande om de doelstelling Nederland in 2025 internationaal koploper dierproefvrije innovatie te realiseren, maar er moet ook nog veel gebeuren. Voor de transitie naar proefdiervrije innovatie zullen in de komende jaren flinke stappen moeten worden gezet door de overheid, wetenschap, industrie en de samenleving gezamenlijk.

(w.g.)

Martijn van Dam
Staatssecretaris van Economische Zaken